

Algemene beschouwingen – 1 november 2021

Begin oktober kwam er van verschillende kanten kritiek op onze democratie. De Raad van Europa las Nederland de les over een politieke en ambtelijke cultuur en de wetgeving die tekortschiet. Groen-linkser Bart Snels nam afscheid als Kamerlid vooral ook vanwege een “politieke cultuur van schelden, zuigen en opblazen”.

In mijn laatste Algemene Beschouwing wil ik daar ook in onze gemeente aandacht voor vragen. De relaties tussen politici in onze raad zijn op dit moment redelijk goed maar tegelijkertijd broos. Met de verkiezingen op komst gaan we weer ‘punaises poetsen’ over onzuiverheden in de leer van de ander en bijkomende ‘sektarische scherpslijperij’. Door te juichen voor jezelf en af te rekenen met de ander kunnen de verhoudingen binnen de gemeenteraad, tussen college, ambtenaren en burgers ook uit het lood slaan. We hebben dat in onze gemeente al eens meegemaakt.

De verschillen laten zien hoort natuurlijk bij de politiek en verkiezingen, maar daarna moeten we die verschillen weer opzij kunnen schuiven en de krachten weer te bundelen. Want als we net als landelijk ook in onze gemeente elk thema gaan politiseren, plaatsen we daarmee het belang van de onszelf, en het belang van politieke strijd, boven het belang van de burger. Dan krijgt de gemeente steeds méér politiek, maar steeds minder politiek waar burgers belang bij hebben.

Nadat in het begin van de coronapandemie het vertrouwen in de (landelijke) politiek enorm toenam, is het de laatste maanden weer fors gedaald. Vooral de moeizame start van de formatie, de ene na de andere afsplitsing en de politieke nasleep van de toeslagenaffaire zijn hiervan de oorzaak. Of de impact hiervan blijvend is kunnen we natuurlijk niet zeggen, maar ook als lokale politiek hebben we last van dit landelijke beeld.

En als we dan zelf de tegenstellingen ook uitvergrooten en meer oog hebben voor beeldvorming en profilering dan voor de inhoud, kunnen we de indruk wekken dat het bij ons eenzelfde ‘zootje’ is. We hebben de schijn van opportunisme toch al tegen als je kijkt naar onze eigen politieke oogst de afgelopen paar maanden. In aanloop naar de verkiezingen volgend jaar zijn alvast drie raadsleden overgestapt naar een andere, voor hen aantrekkelijker partij, is de fractie van de SP opgeheven en zijn twee nieuwe fracties gevormd. Geloofwaardigheid is dan niet het eerste woord waar je dan aan denkt. De politieke versplintering suggereert eerder het eigen gelijk, ongeacht de schade die dat aanricht.

Want als we in onze gemeenteraad dan ook nog blijven hangen in ‘getuigenispolitiek en onverantwoordelijk opportunisme’, dan missen we de kracht om gewaagde keuzes te maken. De gemeenteraad moet namelijk belangrijke keuzes maken. Echte keuzes voor de toekomst, keuzes met gevolgen! En dat is meer en moeilijker dan direct en ongeremd uitvoering geven aan wat het volk wil.

Want mensen met een slecht geïsoleerd huur -of koophuisje waar ze zich blauw aan betalen, verdienen een goed antwoord op wat dat voor hen betekent. Wij moeten gaan vertellen hoe we precies op de plaats van bestemming komen. Dus niet de routes waar kabouter Plop opgewonden van raakt, maar die ook buiten sprookjesland houtsnijden. Wat we als politiek moeten doen, is kijken of we in het debat tot oplossingen kunnen komen voor de problemen waar de gemeente mee zit. Of het nou gaat om het klimaat, de wooncrisis, migratie of wat dan ook.

De gemeenteraad en de politieke fracties kunnen zo proberen een alternatief te bieden voor een samenleving die steeds meer uiteen lijkt te vallen in botsende bubbels en deelbelangen. De kunst is om met respect voor ieders opvatting toch te laten zien hoe het kan en zou moeten. Achter het rood

maken van het vakje op het stembiljet schuilt een kwetsbaar web van vertrouwen en verantwoording, van afrekening en afspiegeling.

Volksvertegenwoordiger! Het is een mooi en strijdbaar vak. En toch moet je op een gegeven moment de verschillen overbruggen, hoe hard je ook knokt voor je idealen. Mijn oproep dus om verder te kijken dan eigen huis, haard, levensjaren en portemonnee.

De Begroting

Over de begroting zelf kan ik kort zijn: in deze begroting ligt de nadruk op het realiseren van de wensen van raad en bevolking. Er worden in financiële zin wel risico's worden genomen echter zonder dat de gemeente in de gevarenzone belandt. De algemene reserve is eind 2025 nog op voldoende niveau en het weerstandsvermogen is ruim voldoende. De begroting is meerjarig sluitend, met kleine tekorten in de eerste jaren. De algemene reserve is op een voldoende niveau om die tekorten op te vangen. Ook blijft er nog enige speelruimte voor een nieuwe raad en een nieuw college. De grondexploitatie heeft, we voorspelden het 10 jaar geleden al, zich bijzonder gunstig ontwikkeld. In het sociaal domein moeten we een stap terugdoen in de ambitie om het beter en goedkoper te kunnen organiseren dan in de samenwerking met andere gemeenten. Het sociaal domein heeft echter dankzij een forse bijstelling van de algemene uitkering maar een klein tekort, dat gedekt kan worden uit de reserve sociaal domein die daarna nog op een aanvaardbaar niveau is. Kortom wij zijn tevreden. Op een ding na. We missen opnieuw structureel geld voor het groen en het vergroenen van onze kernen en wijken.

Uiteraard zijn er ook nog allerlei (financiële) onzekerheden waar wij als gehele gemeenteraad rekening mee hebben te houden: het onder controle krijgen van de kosten van de Jeugdzorg. Maar ook hoe we onze dienstverlening op peil houden, nu het vinden van gekwalificeerde medewerkers steeds moeilijker wordt en de druk op het zittende personeel fors is. Daar is dus ook extra aandacht en geld voor nodig.

De PvdA maakt zich tenslotte grote zorgen over de exorbitant stijgende energiekosten en de forse inflatiecijfers. Voor de huizenbezitters met een slecht geïsoleerd huis en een kleine beurs. Maar ook voor huurders in woningen met steeds hogere woonlasten die niet zelf kunnen verduurzamen. De aflopende energiecontracten kunnen wel eens voor onoplosbare financiële problemen leiden voor deze groepen. We vragen het college hier de vinger aan de pols te houden en zonodig in te grijpen.

Huisvesting statushouders/vluchtelingen

Afgelopen jaar in eenzelfde vergadering vlak voor Kerst heeft onze gemeenteraad zich in een motie opnieuw uitgesproken voor een ruimhartige opvang van vluchtelingen en statushouders. U hebt toen de vrije hand gekregen om te handelen. Maar het was stil het afgelopen jaar, heel erg stil! Tot aan afgelopen donderdag na een oproep van de veiligheidsregio. Terwijl iedereen wist dat er een groot tekort is aan opvangplaatsen. Meer mensen vragen asiel, er is een groot gebrek aan woonruimte in Nederland en statushouders moeten langer in de opvang blijven. Precies daarom is de motie vorig jaar ook ingediend.

Inmiddels is het weer bijna Kerst en is er in deze raad, ook gelet op de schriftelijke vragen van het CDA, misschien wel weer de neiging om een gebaar te maken. De PvdA twijfelt of ze dan meedoet. Want een dergelijk signaal blijkt steeds 'paarlen voor de zwijnen'. Verder dan "We kijken op regionale schaal naar wat mogelijk is", is het college tot nu toe niet gekomen. Zo lang mogelijk op de handen blijven zitten dan lost het probleem zich vanzelf op, lijkt het motto. De PvdA wil dat u zelf gaat handelen. Nu en niet straks! Wij willen dat u zich bij het COA of het ministerie meldt met de boodschap dat we statushouders en hun kinderen gaan opvangen. Niet over een jaar, maar vanaf nu elke maand een gezin. Dat kan ook zonder dat de woningmarkt verder onder druk komt te staan. Het

ministerie van binnenlandse zaken heeft geld beschikbaar gesteld en de gemeente kan daarmee op korte termijn (tijdelijke) woningen realiseren. Ook het wooninitiatief van LB kan hierbij helpen.

Groen

In de afgelopen jaren heeft de PvdA al veel ideeën gelanceerd: van het opstellen van een bomenbeleidsplan tot het planten van 40.000 bomen. Van een natuurbegraafplaats tot een herdenkingsbos. Een motie om in elke kern parken en parkjes aan te leggen is aangenomen en in de laatste begrotingsvergadering zelfs van geld voorzien. Want de raad zegt telkens dat fors moet worden ingezet op het groen in onze gemeente. Wat moties, nota's, verkenningen en rapporten betreft liggen we dan ook ver voor op het schema. Wat de uitvoering betreft ver achter.

We zien links en rechts uiteraard wel iets terug van het ingezette beleid. Inwoners wordt een boom aangeboden. Veel te langzaam en te gefaseerd maar toch. Ook van het ecologisch bermbeheer zie je her en der de vruchten. Maar het kan en moet sneller en fors. Ik noem een paar mogelijkheden die het groenbeleid verder kunnen helpen. Zoek voor verschillende projecten cofinanciering bijvoorbeeld de Stichting Landschapsbeheer Gelderland. Zorg voor adequate scholing van eigen personeel. Zet eigen medewerkers ook in voor het ecologisch bermbeheer. Inventariseer bermen die van de gemeente zijn en zaai ze in. Faciliteer tuincoaches, die inwoners adviseren over het ecologisch inrichten van hun tuin. Organiseer een boomplantdag voor alle burgers van de Oude IJsselstreek. En zet eindelijk eens de parkeerplaats hier aan de andere kant van de IJssel in het groen. Een voorbeeld hoe het niet moet maar wel anders kan. Nodig desnoods lokale groenmakers uit om die parkeerplaats in te richten. Wanneer gaat dat gebeuren?

Behalve dit laaghangende fruit wil de PvdA extra investeren in de kwaliteit van onze groene leefomgeving. Daarvoor hebben we een 'Groenfonds' voorgesteld. Een Groenfonds als onderdeel van de investeringsstaat, kan bijvoorbeeld worden gebruikt om in het buitengebied agrariërs te faciliteren (betalen) die publieke taken op zich willen nemen: het beheer en onderhoud van bestaande en aanleg van nieuwe natuur bijvoorbeeld. Afgelopen week, tijdens een expertsessie, hebben we kunnen constateren dat dit serieus en structureel geld vereist. Deze suggestie vinden we niet in de begroting terug. Waarom niet?

Groenbeleid is meer dan de actie Tegel eruit, boom erin. Dat is wel goed voor het draagvlak maar er kan veel meer. Een recent onderzoek in Ulft levert bijvoorbeeld op dat consumenten meer groen in het centrum willen. Ondernemers zeggen dat zij een verbinding met het DRU-Industriepark missen. Wij vragen het college de uitkomsten van dit en soortgelijke onderzoeken te gebruiken en te faciliteren. Maak serieus geld vrij en kom met grotere stappen. Geef bijvoorbeeld het Kennedyplein een andere functie: Nu is het 'blik parkeren' en 1x per jaar een kermis. Zet zo'n plein in het groen en maak er een park van. Leg desnoods eronder een parkeerkelder aan, maar creëer zo een nieuwe mooie facelift van het centrum en een parkachtige plek voor alle soorten van activiteiten en evenementen. Kortom ideeën genoeg. Nu het geld en de uitvoering nog.

Cultuurbeleid

De Startnotitie Cultuurnota. Ons bekruipt het gevoel dat we eenzelfde route gaan lopen als met de totstandkoming van het beleidsveld toerisme en recreatie. De wethouder schrijft ambities te hebben. Welke dat zijn weten we niet. Ook niet na afgelopen donderdag. Misschien pakt u vandaag nog de kans om te vertellen waar u met de cultuur naar toe wil?

De PvdA onderscheidt in de binnenkort te starten discussie in ieder geval twee sporen: Het laaghangend fruit: de fanfares en harmonieën, de koren en orkesten, lokale evenementen en activiteiten. Kortom de Culturele Basis Infrastructuur. Deze moet uitstekend op orde zijn en moet

kunnen rekenen op ondersteuning van de gemeente.

Het andere spoor sluit naadloos aan bij de hoge ambities in de omgevingsvisie en die van de nota toerisme en recreatie. We verwachten ook dat het college hierop anticipeert. We hebben dit beleid namelijk samen vastgesteld.

Goed dat we de regie op de doorontwikkeling van het DRU-IP weer naar de gemeente hebben gehaald hebben. De stichting DRU-Industriepark moet vooral de culturele doorontwikkeling voor z'n rekening nemen. Als dat van de grond komt en lukt, is dat een prestatie op zich. Dan helpt overigens de structurele bezuiniging op de DRU-cultuurfabriek van 150.000 euro niet. Alleen al vanwege de gevolgen van Corona voor de bedrijfsvoering, zou die bezuiniging teruggedraaid moeten worden of op z'n minst getemporeerd. De PvdA nodigt de wethouder van cultuur uit om deze bezuiniging alsnog terug te draaien.

Soms bekruipt ons trouwens ook het gevoel dat het DRU-IP, naast de culturele doorontwikkeling, te veel hooi op de vork wil nemen en daardoor van alles een beetje doet. Uiteraard is dat hun eigen verantwoordelijkheid. De PvdA ziet echter wel graag sturing vanuit het college als het gaat om de producten die wij via onze subsidierelatie van hen afnemen. Een ander punt van zorg is het ijzermuseum of beter gezegd de collectie van het IJzermuseum. Een mooie manier om zo'n collectie publiekelijk te ontsluiten is te zien in Maastricht. De Sphinx-passage. Dit concept zou ook een oplossing kunnen zijn voor de collectie van het NIJM. Misschien toch nog een keer samen gaan kijken. Zien en beleven kan vaak meer resultaat opleveren dan oeverloze lange gesprekken en vele liters koffie.

IJsselzone en botenhaven/aanlegplek

U stelt voor om geld uit te trekken voor een onderkomen voor de IJsselganger. Wat ons verbaasd is dat u dit voorstel niet ziet in combinatie met de aanleg van een botenhaven. Met alle goede bedoelingen, heeft het realiseren van dit onderkomen 'los gezongen' van de ambities in het Toerisme & Recreatie-beleid, zo een hoog fröbel- gehalte. Wat houdt u tegen om nu in een keer door te pakken? Waarom vraagt u in deze begroting geen geld voor het onderkomen van de IJsselganger en de uitwerking en aanleg van een haven? Wat zijn de mogelijkheden om dat alsnog op te pakken en wellicht te combineren? Als u hier zelf niet de kennis, ervaring of capaciteit voor heeft dan zijn er ook andere wegen om het gerealiseerd te krijgen?

Woningbouw

Wat de PvdA betreft is de volkshuisvesting en het versnellen van de woningbouw in onze gemeente het centrale thema tijdens deze begrotingsbehandeling. Wat is de oplossing? Fiscale stimulering, die de huizenprijzen opdrijft? Bouwen om het tekort aan woningen tegen te gaan? De afgelopen 10 jaar heeft de tucht van de markt zijn werk mogen doen: de leennormen werden verruimd, fiscale voordelen gegeven (jubelton). Middeninkomens werd de toegang tot sociale huurwoningen ontzegd, de investeringscapaciteit van de corporaties is door onder andere de verhuurdersheffing fors ingeperkt en de huren zijn enorm gestegen.

Het waren allemaal Haagse besluiten die vragen om herbezinning. Maar onze gemeente doet er verstandig aan niet alleen op het Haagse paard te wedden. Mijn eigen partij heeft daarom onlangs een plan gepresenteerd om 3000 woningen te bouwen. Lokaal Belang doet nu het voorstel voor tijdelijke bouw van starterswoningen. Vandaag doet de PvdA nog aanvullende voorstellen om het bouwproces fors te gaan versnellen. Maatregelen die we als gemeente nu kunnen nemen en waarmee morgen begonnen kan worden. En dat is wat de PvdA wil. Haast maken.

Door het gebrek aan ambtelijke capaciteit komt het huidige vergunningentraject voor de verschillende bouwplannen in grote problemen. Het gevolg is te veel plannen noodgedwongen in de wacht worden gezet en nieuwe bouwinitiatieven niet snel genoeg kunnen worden behandeld.

1. Daarom is het nodig dat de gemeente vol inzet op Varsseveld en tegelijkertijd bouwt op al bestaande uitleg -en inbreidingslocaties. Ook moeten we onze eigen grond gebruiken om betaalbaar wonen mogelijk te maken. Verder is het nodig dat de gemeenteraad heel snel een 'woonverordening' vaststelt, met daarin heldere doelen en ambities over: Welke doelgroepen, welke woningen, welke prijssegmenten en hoeveel vierkante meters. Op deze manier kunnen we het gewenste woningbouwprogramma afdwingen en sturen aan de aanbodkant (betaalbaarheid) in plaats van aan de vraagkant (startersleningen).
2. Daarom is het nodig dat de raad snel (al dan niet ruimere) voorwaarden stelt aan de splitsing van woningen. Afspraken vastlegt over een zelfbewoningsplicht en antispeculatiebedingen. Een opkoopbescherming invoert en bijvoorbeeld voorrang regelt bij koop in nieuwbouwprojecten voor doorstromers uit de sociale huur.
3. Daarom moet de gemeente ook innovatieve en nieuwe werkwijzen toepassen. Een daarvan is het 'lokaal partnerschap'. De PvdA stelt voor dat de gemeente Oude IJsselstreek, de corporaties en ontwikkelaars zo veel samen werken aan het versneld realiseren van betaalbare woningen. We denken dat dit kan leiden tot supersnelle procedures die tegelijkertijd de ambtelijke organisatie ontlasten.

Dat kan door in ieder geval te bouwen op grond waarvan we al eigenaar zijn. Dat kan ook door bouwers en architecten in een samenwerkingspool, een consortium of pps-constructie verantwoordelijk te maken voor het hele 'bouwspoor' inclusief de voorbereiding van het vergunningentraject, dat anders door het ambtelijke apparaat moet worden gedaan. De gemeente wordt zo 'ontzorgd' en is dan als opdrachtgever vooral aan de voorkant aan zet. Deze aanpak kan op een bouwplan van enige omvang al gauw tot 18 maanden tijdswinst opleveren.

Ook de gemeenteraad kan extra snelheid aan brengen. Door woningbouw dossiers rechtstreeks in de raad af te hameren en niet eerst via een commissie. Dat scheelt ook al snel 3 tot 6 maanden. Uiteraard moet de gemeenteraad daarvoor eerst de kaders hebben vastgesteld en kennen.

We hebben deze werkwijze toegepast op een concreet bouwplan en op z'n haalbaarheid getoetst. Een aantal Achterhoekse bouwers zijn hiervoor benaderd. De eerste signalen zijn gunstig. Een niet onbelangrijk voordeel van deze werkwijze is overigens ook nog dat de voorfinanciering door de opdrachtnemer en niet door de gemeente wordt gedaan. [MOTIE]